

Arhitectura civila a Romei antice

Civilizația și cultura romană, cu asimilările vechilor civilizații mediteraneene, ale experiențelor ingineriei etrusce în construcții, tehnici și materiale, ca și ale Asiei Mici și ale tradițiilor grecești, au impus lumii antice reperele evaluate ale unei civilizații unitare.

Roma a lăsat moștenire posterității opere de artă de o valoare inestimabilă. Monumentele numeroase, rămase din timpul civilizației romane, arată marea varietate de forme construcțiilor romane. Scara și proporțiile monumentale, impresionantele concepții ale bazilicilor, ale termelor și monumentelor funerare, noua tehnică constructivă a arcurilor și bolților, construcțiile rezervoarelor, a podurilor, a apeductelor și viaductelor, a șoselelor, a arcurilor de triumf, fac de arhitectura romană "o enciclopedie morfologică a arhitecturii". Construcțiile romane ilustrează măreția, grandoarea și autoritatea republicii și a Imperiului, sentimentul de supremație al romanilor asupra lumii.

Arhitectura a oferit forme de manifestare particulare, impuse de cerințele vieții publice și de stat ale societății Romei antice. Piețele publice, bazilicile, amfiteatrele, templele, termele, locuințele particulare, magazinele, ofereau ansambluri incluse în concepția urbanismului roman, care trasa rețeaua străzilor și a arterelor de circulație, între zona centrală și zidurile de incintă.

Forumul (forum romanum) era piața centrală care crea nucleul important al orașului, "inima" vieții administrativ, politice, religioase și

comerciale. De formă rectangulară, forumul era ansamblul urbanistic care grupa instituțiile administrative, bazilicile, bibliotecile, templele.

La Roma au fost construite numeroase forumuri, de către împărații romani care le-au dat numele: Cezar, Augustus, Traian, Nerva, Vespasian. Cel mai important dintre acestea este Forumul lui Traian, construit la începutul sec. II. Compus din două piețe cu arc de triumf, cu statuia lui Traian, cu templul de cult al împăratului, cu bazilica Ulpia și Columna lui Traian, forumul lui Traian din Roma apare și astăzi ca cel mai impresionant dintre toate forumurile romane.

Forumuri au fost construite de romani pretutindeni unde armatele victorioase au rămas și au trăit ca forță de ocupație, din vestul până în estul continentului european, până în Asia Mică sau nordul Africii. Așa a fost construit și Ulpia Traiană în Dacia. Dintre toate însă, ansamblul forumurilor imperiale din Roma rămâne cel mai impresionant.

Bazilica în lumea romană era o construcție care servea ca tribunal, curte de justiție sau bursă. Mari construcții cu vaste săli de reuniuni, având spațiile interioare împărțite prin coloane și porticuri, bazilicile erau locul de întâlnire și tranzacție a bancherilor, negustorilor, oamenilor de afaceri. Una dintre cele mai cunoscute bazilici din Roma, este bazilica lui Maxențiu.

Senatul roman, asamblat bazilicii, avea o scară monumentală care servea accesului demnitarilor sosiți la ședințele și întrunirile oficiale. Bazilica Emiliană, care era curte de justiție, sau Bazilica Giulia, ridicată de Cezar, sunt reprezentative pentru clădirile elegante, bogate în coloane și sculpturi din marmură.

Amfiteatrul - Colosseum-ul, inaugurat în anul 80 (în vremea lui Titus Flavius), este numit și amfiteatrul Flavian, după numele primului împărat al Flavienilor (Vespasian), care a întreprins construirea edificiului. Este

considerat cel mai mare amfiteatru roman. Construit de prizonieri evrei, cu o arenă imensă, avea subsolul ocupat de magazine, cuști cu animale sălbatice, cabine ale gladiatorilor. În arenă aveau loc luptele oamenilor cu animale, dueluri între gladiatori, curse, etc. Cu o capacitate de 50000 de oameni, clădirea putea fi totuși evacuată în zece minute. Colosseum-ul îmbină trei ordine arhitectonice clasice: *doric*, *ionic* și *corintic*.

Colosseum-ul simbolizează continuitatea istorică a vieții Romei în decursul secolelor. Se spunea, încă din sec. VII, că "atâta vreme cât Colosseum-ul va trăi, Roma va trăi de asemenea".

Termele erau complexe ansambluri arhitectonice, ample ca suprafață, acoperind mai mult de 11ha, cu băi publice, băi termale, piscine în aer liber, vestiare, săli și spații rezervate sportului - palestre, biblioteci, curți interioare, locuri de plimbare, săli de conferințe. Celebre ca frumusețe bogăție și eleganță, termele erau centrul existenței citadine în care societatea romană își consuma activitatea.

Statuile și decorațiile rafinate din marmură și mozaic împodobeau sălile și coridoarele. Capacitatea celor mai spațioase ansambluri de terme atingeau între 1600 și 3000 de persoane. Dacă cele mai vechi și luxoase sunt Termele lui Agripa (27-25 î de Cr.), cele mai cunoscute la Roma sunt Termele lui Caracalla, construite în anul 212, Termele lui Dioclețian și Termele lui Constantin.

Locuința particulară - Pompei și Herculenum, cele două localități acoperite de lava Vezuviului în anul 79 d Cr., au început a fi sistematic descoperite și studiate, sub egida regelui Carol de Bourbon, la 1748.

Cele două orașe sunt evidente complexe urbane care, prin eleganța și bogăția artistică, evidențiază confortul locuitorilor privilegiați ai societății romane. Vilele construite și locuite de cetățenii romani în anii secolului al II-

lea î.de Cr. Și în mijlocul sec.I î.de Cr impresionează prin spațiile largi și varietatea acestora, a curților interioare și încăperile elegante, decorate cu statui și picturi murale, a vastelor grădini și deschideri, care oferă panorama împrejurimilor. Casa Faunului, Casa poetului tragic, Casa micilor amorași auriți, Casa Venus, Villa Misterelor sunt printre vestitele și frumoasele locuințe din Pompei. Arhitectura, pictura și mozaicurile, de un înalt rafinament, au făcut celebru Pompeiul.

Villa (vilae) , locuința caracteristică aristocrației romane și a familiilor bogate, poate fi studiată îndeosebi la Pompei, în caracterele particulare ale camerelor grupate prin îmbinarea principiilor casei etrusce și a celei grecești. Pentru locuitorii săraci, construcțiile specifice erau blocuri cu multe etaje numite *insulae*.

Un exemplu cu totul remarcabil ca eleganță și lux este *Villa lui Hadrian*, construită între anii 125-134 d. Cr., la Tivoli, în apropierea Romei.

CONCLUZIE

Popor de cuceritori, dotat cu spirit militar și cu orgoliul autorității, romanii au avut în același timp și sentimentul grandorii. Cu respectul pentru normele organizate și ale existenței urbane, pentru rigorile disciplinei și igienei, romanii au lăsat lumii moderne un mod superior de existență.

